

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IEȘE ÎN FIECARE ZI.

Pe unu an 12 flor., pe șese luni 6 flor., pe trei luni 3 flor.

România și străinătate:

Pe unu an 40 fr., pe șese luni 20 fr., pe trei luni 10 franci.

ANULU XLIX.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNCIURILE:

O seriă garmondă 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicar

Scrisori nefrancoate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrămit.

N°. 267.

Vineri, 28 Noemvre (10 Decemvre).

1886.

Brașov, 27 Novembre 1886.

Era timpul, ca tinerimea maghiară din Pesta să mai dea semne de viață, că prea trece multă dela afacerea Iansky.

Acum, ca să mai varieze, după vechiul proverbu că variațiunea delectăză, s'a decisă a debuta cu o demonstrațiune pentru Bulgaria și poporul bulgar.

Abia s'a împlinit anul de când inimele junimei universitare maghiare palpitau și băteau pentru Serbia și poporul sârbesc.

Se va dice că în aceste manifestări de sentimente către poporele din peninsula balcanică nu ar fi nimic surprinzător și ar dovedi numai, că Ungurii au o inimă largă, în care încap și Sârbii și Bulgarii. În realitate însă este mare deosebire între demonstrația de unu și demonstrația de acum.

Anterțu ungurimea din Pesta, în frunte cu tinerii universitari, simpatiza în mod demonstrativ pentru Sârbii, fiind-că aceștia se băteau cu Bulgarii și amenințau independența și întregitatea Bulgariei. Atunci acești mari amici ai poporelor Orientului nu doriau nimic mai mult, decât ca regele Milanu să între în Sofia, calcând peste resturile risipite ale armatei bulgare.

Și astăzi?

Astăzi conducătorul studenților unguri, cari au primită Marța trecută între „eljen“-uri sgomotose deputația Sobraniei bulgare la gara din Pesta, s'a adresat către această deputațiune cu următoarele cuvinte:

„Poporul Ungariei cu înțistare a privit la multele suferințe ale națiunii bulgare, și noi, junimea poporului maghiar, am alergat aici spre a vă bineventa din totă inima pe teritoriul patriei noastre.“

A fost o norocire pentru demonstrații de astăzi, că ministrul Tisza a fost oprită colecțiile, ce începură a le face cei din Pesta pentru formarea unei legiuni unguresci, care să lupte alături cu Sârbii în contra Bulgarilor, căci de se forma această legiune, ar fi fost nu numai ezecutat, dăr imposibil chiar a susține, că poporul maghiar „a privit cu înțistare“ la suferințele națiunii bulgare.

Nu ne trece prin minte a condamna pe studenții maghiari din Pesta pentru demonstrațiunea simpatică ce au făcut-o deputațiunii bulgare la sosirea ei în Pesta. Este frumos și laudabil, când tinerimea maghiară își arată simpatiile sale pentru libertatea și independența unui popor ca Bulgarii, și decă avem a dice ceva, este numai că ne îndoim, că demonstrațiunea de Marți ar aduce Bulgariei un folos mai mare, decât l'au adus Sârbiei demonstrațiunile de anterțu.

Este o cauză gravă pentru care a fost trimisă deputațiunea Sobraniei la curțile europene și de aceea ni-se pare, că asemenea demonstrații pot numai să-i strice. Din aceste considerațiuni în Viena n'a fost la gară nici măcar colonia bulgară, numai câțiva diaristi și prieteni ai membrilor deputațiunii.

Cumcă tinerii înfocați unguri n-au vrut să lase să trecă ocaziunea fără a striga câte-va „eljen“-uri deputațiilor bulgari, nu ne mirăm, ci ne face numai să recunoșcem consecența lor în inconsecențele, ce le-au comis cei ce stau la spatele lor, începând dela sabia de onore, ce au trimis-o lui Kerim-pașa, până în momentul de față.

Ne surprinde însă, când vedem, că membrul deputațiunii bulgare, d-lu Grekov, stă de vorbă cu studenții unguri din Pesta și face cu ei politică asupra situațiunii Bulgariei. D-lu Grekov este puțin informat despre adevăratele misunițe ale demonstrațiilor din Pesta, decă

crede că ei întotdeauna au simpatizat cu aceia, cari se luptă pentru libertatea și autonomia lor.

Amu vră să vedem, cum ar fi primită de pildă în Pesta o deputațiune a Românilor din Ardél, care s'ar duce la tron, nu ca să se milogescă, ci ca să pretindă libertatea și autonomia, la care aspiră poporul român. Negreșit, că decă ar fi de față, d. Grekov ar fi surprins de simpatiile cu cari ar fi întâmpinați Românii.

Risipa banilor publici.

În ședința dela 6 Decemvre a comisiunii financiare a camerei deputațiilor, discutându-se asupra bugetului, veni la rând subvențiunea pentru teatrul național și opera regescă.

Petru Busbach e îngrijat de enormele cheltuieli, ce sporesc mereu ale operei.—Moriz Wahrmann dice, că însuși ministrul a declarat, că starea actuală e insuportabilă; cere lămuriri. — Ministrul Tisza dice, că e deficit și la teatrul național, nu numai la operă. — Max Falk isbucnesce în frase „patriotice“; votă subvențiunea, decă în bugetul viitor se va face o reducere însemnată. — Alexandru Hegedüs a cerut să se ștergă 30,000 fl. din subvențiune.—Ferdinand Horanszky se provocă la vorbele intendantului teatrului și operei, care a dîșu că în anul viitor se va cere o subvențiune de 800,000 fl. Aceștia sunt bani aruncați în fântână. E necesar să se lămurască situațiunea. Cheltuielile personale se urcă la 500,000 fl. Nu votă subvențiunea decă nu se vor da lămuriri. — Lukas Enyedi cere lămuriri cum stă lucrul cu contractele acelea oneroase, cum de cheltuielile în plus se urcă acum peste 300,000 fl., adevărat e, că întocmirea baletului „Excelsior“ va înghiți peste 100,000 fl.?

Contele Keglevici, intendantul, dice că vizitarea teatrului național și a operei e în decrescere. La operă s'au făcut abuzuri cu biletele de liberă intrare. În 1885 s'au dat 33,422 bilete de liberă intrare. Cheltuielile operei sunt mari, în cele dinău deee luni din 1886 s'au cheltuit 632,000 fl., deficite au fost totdeauna și la operă și la teatru. Pentru ajustarea scenei operei s'a cheltuit în 1884 și 1885 suma de 523,000 fl.; deficitul primului an a fost de 611,000 fl., cel din al doilea an 517,000 fl. Prețul unor locuri e prea scump. În 1884 s'au cheltuit pe rechisite peste 200,000 fl. Plățile ce le-a luat elu asuprași prin contracte se suiă la 524,000 fl., intendatura trecută a încheiat și ea contracte în sumă de 95,000 fl.

Enyedi constată, că starea operei e critică. Mai bine să se arendeze opera; ea nu atrage publicul; nu votă subvențiunea. Moriz Wahrmann votă, după lămuririle date, și primesc propunerea lui Falk.

Ministrul Tisza dice, că la orice astfel de institut se n'împlă greșeli, care abia se pot evita, și deci n'are cauză să ancheteze. Va căuta să micșoreze în viitor subvențiunea. Arendarea rămâne ca ultim mijloc. Cere să se voteze subvențiunea. Cu anul 1888 se va scădea subvențiunea. — Contele Emanoil Andrassy, în privința sistemului de aplicat la operă, e de altă părere, decât ministrul; dăr e mulțumit cu declarațiunea acestuia, că va chibzui acesta.

Comisiunea a votat subvențiunea.

Societatea ungerescă „S. Ladislau“.

Budapesta, 7 Decemvre 1886.

În 6 Decemvre s'a ținut jubileul de 25 de ani al societății S. Ladislau. Scopul principal al acestei societăți este conservarea „fraților Ciangăi“ din România în religieuna catolică și în naționalitatea maghiară.

Președintele Schlauch, episcop al Saturelui, în vorbirea sa de deschidere a accentuat dreptul istoric al Ungariei asupra României, care drept mai timpuriu său mai târziu va trebui validat. Scopul e același acuma și odinioară, numai mijlocele s'au schimbat, căci până ce odinioară mijlocele erau armele, acuma e cultura.

Secretarul societății Dr. Wolafka, prefect de studii în seminarul central, a cetit istoria succintă a acestei societăți dela întemeierea ei până astăzi, terminând cu cuvintele emfatice: „Dea Dumneșu ca precum odinioară poporele din occident diceau „a sagittis Hungarorum libera nos Domine!“ (Apără-ne Dōmne de săgețile Ungurilor), așa în viitor să dice poporele din Orient: „Fericesc-ne Dōmne cu cultura maghiară!“

Societatea a ajutat pe Ciangăi în decurs de 25 de ani cu o sumă ce trece peste 60,000 fl.

Ajutore permanente primesc cei din Bucuresci, Ploiesci, Brăila etc. Pe speșele societății se cresc și de prezent 2 clerici.

Archiepiscopul catolic din Bucuresci, Mr. Palma, a trimis societății salutare pe cale telegrafică.

Atât Schlauch cât și Wolafka sunt Șvabi!

Unul dintre cei de față.

SCIRILE ZILEI.

„Bud. Korr.“ află din Bucuresci, că în a doua jumătate a lui Decemvre va pleca un ministru român, însoțit de mai mulți referenți speciali, la Pesta ca să începă acolo cu guvernul ungar și austriac tractările pentru încheierea convențiunii comerciale. E probabil, că tractările se vor continua la Viena.

—x—

În procesul urbarial al Secelenilor, se dice că comunele Satulungu, Cernat și Zizin ar fi dispuse să accepte propunerea de împăcare ce li-a făcut-o mai în urmă comunitatea orășenească a Brașovului cu privire la procesul lor urbarial. În urma acesteia pe numele comune s'ar veni două terțialități din locul din destine, ear pe comunitatea Brașovului o terțialitate. Drepturile regale ar avé să le rēscumpere: Satulung cu 150,000 fl. Cernatul cu 170,000 și Zizinul cu 50,000 fl. Celelalte 4 comune însă se dice că ar fi respins propunerea de împăcare.

—x—

Cu privire la scirea apărută în Nr. 241 alu foiei noastre, prin care ni-se scrisese un fapt de brutalitate ce s'a comis de nisce gendarmi din Panceu în comuna Dergea din comitatul Solnoc-Dobêca, aflăm o desmintire în „Kolozs. Köz.“ Un raportor al acestei foi susține, că noul procuror regesc, d. Alexandru Vita, a ordonat desu de timpuriu o strictă investigațiune în cauza acesta și după propria mărturisire a arestanților s'a constatat numai atata, că unul din ei a primit o palmă, ér altul o împinsătură, și acesta din cauză că n'au voit să plece la comanda gendarmilor. Că așa numitul Vasiliu Târșiu ar fi fost spânșurat cu pèrul capului de grindă, că prin acesta și-ar fi perdut simțirile și ar fi amețit etc. reportorul lui „Kolozs. Köz.“ dice, că nu-i adevărat, ér cât pentru furt înșși arestanții s'au mărturisit înaintea judecătoriei de vinovați. Raportorul cere ca și noi să desmintim această scire și ne asigură, că tocmai decă ar fi fost adevărată, nu din ură națională s'ar fi întemplat. Raportorul nostru ne scrisese înainte de asta cu câteva zile, că într'adeveru investigațiunea s'a făcut și că numitul Vasiliu Târșiu a mărturisit faptul cu acea ocaziune tocmai așa, cum ni se scrisese nou, cu acea deosebire numai, că faptul nu s'a întemplat tocmai în ochii publicului, căci acesta era pe afară, ci în casă și încă cu ferestrele astupate. Prin urmare, până ce nu se va da o desmintire oficială, faptul rămâne așa cum ni s'a raportat.

—x—

După cum anunță „Bekes“, Sâmbătă noptea a fost jăfuit oficiul postal din Gyoma. Hoții au luat 9674 fl. 70 cr.

—x—

Prințul Alexandru de Battenberg a plecat în Anglia, însoțit de fostul său mareșal al curții Riedesel.

—x—

În 7 Decemvre n. c. s'a dat prima serată socială a d-lor oficeri de aci în sala hotelului Nr. Asemenea serate se vor mai da la 11 Ianuarie, 2 Februarie și 5

Martie 1887. La aceste intruniri camaradice sunt în viață d-nii oficeri și funcționari militari în pensie, precum și d-nii oficeri în rezervă și în concediu cu familiile d-lor. La seratele oficeresc se dau invitări.

—x—

Comisiunea pentru delimitarea granițelor dintre Austro-Ungaria și România, n'a ajuns la nici un rezultat practic dir cauza neînțelegerilor ivite între delegații celor două state. Din această cauză, delegații români s'au întors în București.

—x—

„Românul” ȳice, cã în locul baronului Mayr se crede cã se va numi ambasadorul al Austro-Ungariei în București contele Goluchowski.

—x—

Cãile ferate de stat ungar au făcut propunerea, ca pe tôte cãile ferate austriace și ungare sã se aplice tôte semnalele comunicației trenurilor deopotrivã, deoarece mai ales în casul de rãsaou omenii din serviciul cãilor ferate se întrebunțezã pe tôte cãile ferate și se pot naște fatale greșeli din cauza necunoscerei semnalelor.

—x—

În Ungaria de sud, siguranța proprietății și a vieții stã cât se poate de rãu. Omoruri și spargerii sunt la ordinea zilei. În noaptea de Marți spre Mercuri, sãptãmãna trecutã, hoții au spart locuința arãndatorului regalilor din Slatina, în absența acestuia, și au furat 1700 fl. În noaptea spre 2 Decembrie n. hoții au intrat în edificiul stației Slatina a cãii ferate și au furat 5 fl. În noaptea spre 1 Decembrie hoții au pãtruns în oficiul silvanal de la Mehadia și au furat 3000 fl. Se susține, cã furturile se comit de banda de hoți a lui Tosits. Din cauza nesiguranței ce crește, gendarmeria s'a sporit cu honveđi. Comandei de flanc a gendarmeriei din Timișoara îi s'a dat 20 de honveđi, cari s'au și împãrțit în Cubin, Biserica albã, Remetea, Kustely și Rãcașu. În curãnd se vor împãrți honveđi și la alte pichete de gendarmi.

—x—

Poșta din Madoșu a fost atacatã în apropierea pãdurei Soca, între Banlacu și Delta de patru omeni. Iuțela cailor, cari prin strigãtele și loviturile visitiului se spãriaserã, a scãpatu poșta de jãuire. Visitiul a scãpat și el cu cãteva lovituri de bâte, dãr a eșit din serviciu. Din cauza deselor atentate asupra poștei pe linia Madoșu Delta, se crede cã de aci înainte va fi însoțitã de un gendarm, cãci altfel nimenea nu mai îndrãsnesc sã intre visitiul la poște.

—x—

Privitor la încãrãtirile militarilor, ministrul de interne ungaresc a invitat printr'un rescript-circular tôte jurisdicțiunile sã ia dispozițiunile de lipsã, ca de aci înainte localitãțile întocmite pentru gendarmeria sã nu se mai folosescã pentru încãrãtirã militare.

—x—

În Tãrgu-Mureșului s'a pertractat la 6 Decembrie, înainte juraților, procesul de presã intentat de deputatul dietal Carolu Kovacs contra primarului Valențiu Csaszar din Seps-Sãn-Georgi. Acusatul a fost achitat, ẽr acusatorul condamnat sã plãtescã 185 fl. cheltueli de judecatã.

—x—

Funcționarul comitatului Soroșu, Franz Bornemissza, a fost condamnat la 2 ani închisore și 50 fl. amendã, pentru cã a cheltuit pentru propriile sale scopuri 800 fl. din fondul șoselelor comitatului.

—x—

În curãnd va apãre în Germania un apel pentru întemeierea unei confederații evangeliice, cu scop d'a apãra protestantismul în contra pericolelor ce-lu amenințã.

—x—

Patriarchul Ioachim IV din Constantinopol persistã în demisiunea sa, cu tôte rugãrile sfântului sinod și ale marelui vizir. În urma acãsta sf. sinod și consiliul național mixt a ales, cu 9 contra 8 voturi, pe Archiepiscopul Jean alu Cesareei vicar, care sã conducã agendele patriarhatului pãnã la numirea unui nou patriarchu.

—x—

În cursul sãptãmãnei trecute s'au esportat din portul Brãila, scrie „Bomba”, urmãtorul numãr de vite: vaporul „Cardépée” sub pavilionul englesu, a încãrcat pe bordu hoi 130 și cai 10; vaporul „Aberdare” sub pavilionul englesu a încãrcat pe bordu hoi 100; vaporul „Benlemond” sub pavilionul englesu a încãrcat pe bordu porci 500 și nuci 5000 kigr. Esportarea s'a făcut de casa comercialo-agricolã Cirio, pentru Italia.

—x—

De mai multe zile, ȳice același ȳiaru, în portul Brãila se vede o mare activitate, mulține de vapore, corãbii, șlepurii și vagone se descarcã și se incarcã cu diferite cereale pentru exportu, prețurile grãnelor bune sunt mulțumitoare, ẽr la celelalte produse, deși nu sunt tocmai avantajoase, totuși însã sunt favorabile.

—x—

„Rãsboiul” scrie, cã e vorba sã se înființeze un nou regiment român de roșiori la 1 Ianuarie viitoru.

—x—

Vineri în 28 Noembrie v. se va serba în România aniversarea luãrei Plevnei.

—x—

„Noua revistã” scrie: „În primãvera acestui an sosesc în Iași d. cavaleru Aldo Martini și va da vr'o 2 reprezentații de prestidigitatiune în teatru. Afacerile însã mergãndu prost, d. Martini se gãndescã a escamota câțiva franci. Se prezintã la d. Delmary, cunoscutul regisor al teatralui, c'unu pachet bine legat, și-l rãgã a-i împrumuta 600 fr. dându-i ca garanția acestu pachet cu hãrtii de valore. D. Delmary se increde în parola d-lui Martini, și i dã suma cerutã fãrã a mai vedã conținutul pachetului. Trecu luni și d. Delmary nu primescã nici o scire. Se duce atunci la consulatul francesu și, acolo, se pornesc la despeceluirea faimosului pachet. Se deschide, și o surprindere! — se gãdesc în edevãr hãrtii, dãr fãrã valore. Actualmente d. cavaleru Aldo Martini se aflã în Berlin și de sigur se gãndesc ẽr la vr'o astfel de scamatoriã. Ce șarlatani!”

—x—

În noaptea de 5 spre 6 Decembrie n. pe la 2 ore, o mare nenorocire s'a întemplat familiei Tacianu din România, cunoscutã ca o familiã de cântãreți populari, în cafeneaua „Gutfreund” din colțul stradelor Andrassy și Cãmpului în Pesta, și acãsta dintr'o glumã. Mica fețiță a familiei Tacianu, bine cunoscutã în capitalã sub numele de „copilul minunat”, se afla cu surorile ei și cu mai mulți domni în numita cafenea. În societate se afla și sublocotenentul de artilerie Arthur Schneeweiss, care în timpul conversației scõse din buzunar un revolver și se juca cu el. Mica Rosa Tacianu observã arma și curiosã se apropiã ca s'o observe mai bine. Subloc. Schneeweiss voi sã spãrie puțin pe mititica și ridicã arma, ca cum ar voi sã impuscã. În acel moment

revolverul luã foc și sãrmanul copilã cãdu pe pãmãntu cu peptul pãtruns de glonț. Toți stteau încã incremenți de spaimã, când o a doua împuscãturã rãsunã, sublocotenentul sã impuscãse în gurã murind la momentu. Dupã cãteva minute muri și mica cântãrețã în brațele surorilor ei, dupã ce un medic constatãse cã glonțul i-a pãtruns inima. Poliția fũ incunosciunțã și cãpitanul orașenescu. Bercezy apãr sã constate faptul. Vaetele și plãnele bieților pãrinți și surori îi sfãșiau inima. Cadavrele au fost transportate la spitalu. Adevãratul nume al lui Tacianu este Schweiger, de origine din România. Tatãl sãu Sigmund Schweiger a fost comerciant, dãr prin speculațiunile greșite își perdã averea. Fetele, care dispun de o voce plãcutã, s'au cultivat ca cântãrețe și mai în tôte capitalele continentului au fost aplaudate. Acum cântã la Orfeul din Pesta.

—x—

Teatru. — Marți sãra s'a reprezentat „Hamlet” de Shakespeare. Distinsul oște al trupei germane de aici d. Maurice Morisson ni-a înfãțiat un adevãrat Hamlet. Figurã, organu, mimicã, pronunțatiune, jocu, tôte cãte se cerã ca acestu greu rol sã fã eșecutat la perfecțiune, le intrunesc în sine d. Morisson. Deja în primul act ni-a făcut impresiunea, cã așa și nu altfel și l'a cugetat pe „Hamlet” marele dramaturgu englesu. Cugetarea adencã, pasiunea în tãtã profunditatea ei cum a simțit o poetul, au fost viu exprimate pe fața și în jocul d-lui Morisson, fãrã a pierde rolul caracterului sãu natural. Cu alte cuvinte jocul d-lui Morisson este realistu, elu cautã sã pãtrundã și sã copieze natura și nu întimpinã la dẽnsul nimic silitu și artificialu.

De aceea ne-a impresionat pe tãtã adencã. Unu efect extraordinaru a dobãndit d-lu Morisson în scena unde „Hamlet” vorbește cu spiritul tatãlui sãu, în dialogul cu Horațiu și cu Ophelia, apoi la reprezentația teatralã, când a pus la probã pe Regele, în fine în convorbirea cu mamã sa, Regina, amu putã ȳice punctul de culminațiune al escelentului sãu jocu, care pãnã în ultimul momentu, când „Hamlet” cade mortu, a întimpinat din partea publicului cu aplause furtunoase și entusiastice. — Între ceilãlți actori, cari au contribuit la succesul piesei, amintim pe d-șora Erna, care a jucat rolul „Opheliei”, mai ales în scena dupã mörtea tatãlui sãu, cu multã pricepere și succesu, apoi pe domni Rosen (Horațiu) și Deutschinger (Laertes) cari au jucat ca întotdeauna fãrã bravu.

Astãzi Joi se va da ẽrãși o dramã de ale lui Shakespeare „Othello” cu d. Morisson în rolul principalu.

Solidaritatea Romãnilor în Baia-Spria.

De sub pãla Ignișului, 24/XI 1886.

Domnule Redactor! În 15 Noembrie n. e. s'a făcut în cetatea Baia Spria actulã alegerei de reprezentant pentru cetatea susu numitã și comunele Sisiesc, Ungurașu și Chiuzbaia.

Cu viu interesu așteptã rezultatul alegerei, cu atãt mai virtosu, deoarece cunoscem cu toții tendințele și opințiile rãutãcioase ce s'au îndatinatã a-le desvolta secularii adversari naționalitãților nemaghiare cu ocasiunea alegerilor de deputați dietali și de reprezentanți comitatensã, numai și numai ca poporul român sã nu și aibã reprezentanții sãi devotați la dietã și comitat unde frații Maghiari cu așa ușurãtate frãngu vãrgã asupra sortii noastre.

„Omul din pãțaniã invãțã”, ȳice ȳicala. În anul trecut încã s'a făcut în Baia-Spria alegerea unui re-

FOILETONU.

Eucalyptus globula. Gumarul-gorgonețu (der blaue Gummibaum)

cu privire la calitãțile sale, cari priescã sãnãtãții.

descriș de W. Hausmann.

Pentru omul cugetãtoru este adeseori de neapãratã trebuințã, ca sã-și arunce privirile sale une-or și afarã din marginile cele strẽmte ale patriei sale, în țãri depãrtate, ale cãror însușiri particulare și frumșetã naturale, sunt mai ales pentru noi, cari trãim în lãțimile nordice, atrãgãtore într'un mod deosebitu.

Cãlãtoriile țãrilor tropice și meridionale ne-au familiarizat, firesc parte prin descrierile lor, parte prin produsele aduse de dẽnsii din țãrile meridionale, și pe noi totu mai multu cu particularitãțile acelorã. Și deja putem admira în Europa multe animale rare, multe plante frumoase și minunate, cari se țin și se cresc cu multã ostenețã și cu mari spese în grãdinile zoologice și botanice. Unu merit deosebitu își câștigã bãrbãții aceia, cari lãțirã eucalyptulã, celu-ce alungã frigiditãțile, și-lu transplantã în alte continente din patria lui primitivã Australia.

În timpul mai nou s'a sãdit un numãr mare

de acești arbori în coloniile francesc din Algeria, unde le umblã fãrã bine.

Durere însã, cã în ținuturile situate mai spre nord este totu mai greu a aduce acestu arbore nobil la o dezvoltare mai puternicã. Cu tôte acestea însã a succesc botanicilor a aclimatisa eucalyptulã în Italia demãdã-nopte și în Franca de mãdã.

La mãnãștirea Tre-fontane lângã Roma, care mãnãștirea era fãrã temutã din cauza frigiditãților numite malaria (— miasme, friguri de mocire — Sungflus, Sumpffieber), s'au sãdit deja la anul 1874 arborei tineri de eucalyptus; și de atunci în cõce se ȳice, cã starea sãnãtãții cãlugãrilor din acea mãnãștirea este totu mai bunã.

Spaniolii numesc eucalyptulã chiar arborele frigiditãților, pentru efectul, ce elu îl face asupra frigiditãților. În insula Cuba, mãrgãritarul Antilelor, în Mexico, încã se laudã tare acãsta calitate a eucalyptului. Acești arbori, se ȳice, cã contribuiesc fãrã multu la secarea mocirelor, fiindcã rãdãcinele lor sugu cu lãcomiã multã apã.

În Australia se aflã vre-o 160 de speții, cari se țin de genul eucalyptus, totuși în privința importanței nici-una din multele speții nu se poate asemãna cu ade-

vãratul eucalyptus globula (gumarul-gorgonețu, der blaue Gummibaum). În patria sa eucalyptulã ajunge adeseori o înãlțime și o grosime de uimitu. Chiar arbori de o sutã de metri de înãlțime nu sunt raritãți în Australia, și din trupinele lor se fac scãnduri fãrã bune.

În stare mai cõptã se ȳice, cã lemnul eucalyptului nu este nici decum mai pre jos decãt alu renumitului arbore numit tecu, și pentru aceea se întrebunțezã fãrã desu la construcțiunea de corãbii, fiindcã pãrțile sale constitutive resinose ilu face capabilu a rezista multu timp și în apã sãratã. Prin creșterea sa cea repede se distinge eucalyptulã de alți arbori, cãci chiar dupã 15 ani se poate întrebunțã lemnul lui.

Acestu arbore face tãrte puține ramuri și și acestea mai numai la vãrfu, așa cã trupina lui apare de totu golã și se întinde în susu spre ceru. Numai deasupra la vãrfu se formãze un fel de corõnã rarã, si-care singurã nu oferã nici o umbrã nici cãlãtorului nici arborelui însuși, fiindu ea cu atãt mai micã cu cãt arborele e mai înaltu. Afarã de acãsta eucalyptulã, cã și cei mai mulți arbori australici, are foi fãrã ingustã și numai verde — suru deschis. Numai puține soiuri

presentantii comitatensii, fiindu alesu unu preotu maghiaru din Satu-mare, nu prin alegatori romani, cari suntu in maioritate, ci prin confratii sei unguri, cari au fostu si suntu de presinte in minoritate. Ca cum s'a intemplat alegerea din anul trecut, o voiu descrie-o in cateva cuvinte, ca astfel onoratu publicu cetitoru se vedea, catu de usoru li-e adversariloru nostri a-ne dejuca in astfelu de lucruri de mare insemnata, deca e lipsitu poporul de conducatorii sei; der voiu ilustra dupa putinta si decurgerea alegerei din anul curentu, ca asa rezultatul stralucitoru alu acestei alegeri se ne indemne a ne face solidari intru tote actiunile nostre de vitalitate; er noi cei chemati a fi conducatori poporului se urmamu exemplul frumosu alu d-lui Dr. Vasiliu Lucaciu, preotulu zelosu alu Sisiesciloru, pre care in anul curentu ne-a succesu a-lu alege de reprezentantu comitatensu in mania tuturoru uneltiriloru si planuriloru sinistre ale celoru dela putere.

In anul trecut d-lu Dr. Vasiliu Lucaciu, cu ocaziunea alegerei reprezentantulu comitatensu, mi se pare, a fostu in calatoria; der turma cunoaste pre bunulu seu pastoru, si asa desi elu absentu, la indemnul si staruinta energiosu a docintelu Sisiesciloru, V. Babanu, alegatorii din Sisiesci si Ungurasiu (cei din Chiuzbaia in a. tr. nu au luat parte la alegere, deoarece nu li s'a notificatu ziua alegerei) in frunte cu amintitul d. docente s'au intalesu si s'au grabitu a alege de reprezentantu pre d. Dr. V. Lucaciu, si acesta au facutu o din iubire si recunoscinta fata cu pastorulu loru neobositu, fata cu acestu laru si ante-luptatoru alu natiei romane. Durere insu, acestu nisuinta nobila a poporulu romanu nu a fostu incoronata cu rezultatul doritu, deoarece atatu presidele, catu si ceilalti membri ai comisiunei alegatore au fostu toti Maghiari si ca atari au conturbatu pre respectivii alegatori pana acolo, de unulu a votatu pentru Dr. Vasiliu Lucaciu, altulu pentru Dr. Lukacs Laszlo, altulu numai pentru Lukacs Laszlo, altulu pentru Lukacs Basil, er altulu pentru Lukacs Vazul si'n urma au fostu si de aceia, cari au votatu pentru „popa nostru“, care numire a fostu indusa fidelu in protocolulu alegerei, si asa fraii sisiesceni si ungurasieni au fostu impartiti in 6 parti, nevoindu a recunoste comisiunea de identice aceste 6 numiri.

Der lasu se urmeze alegerea din anul curentu. Ziua alegerei a fostu fixata pre 15 Noemvre, ziua turgulu de tara a Baiei-Mari, deca astfel alegatorii romani din pricina turgulu se nu pota lua parte la alegere, si asa scadendu numerulu loru, se fia mai sigura reusita alegerei pre partea Maghiarilor; der nu si au ajunsu scopulu, caci tendinta loru reutaciosu a fostu nimicitu prin solidaritatea alegatoriloru romani, cari mai bucuroru aru fi abdisu de turgu, decatu de alegere.

Era ceva petrunctoru a vede pre pastorulu fidelu in fruntea turmei sale credincioase, cum inaintau astfelu prin cetatea Baia-Spria catre locul de alegere, si aci si far' de voia imi vinu in minte cuvintele frumoase ale Sf. Ioanu ev. (c. X v. 4) „Si cand scoate oile sale, merge inaintea lor si oile-i urmada, caci cunoseu versulu lui“. In acestu cetu frumosu a mai luat parte inca d-lu D. Ceotea capelanulu Sisiesciloru, d-lu Nicolau Lupanu preotulu Chiuzbaiei, d. Ales. Zoicasu teol. abs., precum si invetatorii zelosi ai Sisiesciloru, Baiei-Spria si Chiuzbaiei, punendu-se toti in fruntea poporulu conformu cuvintelor din „Resunetulu“ lui A. Muresianu: „Preoti cu crucea'n frunte, caci otea e crestina“ si asa in ordine frumosa si in linieste au intratu in curtea otelului pentru constatuirea ulterioara. De aicea apoi cete-cete in frunte cu unu conducatoru au mersu la locul de votare, unde era comisiunea alegatore si luandu-si fiesce care sedula

de arbori au o coronu mai desu, intunecatu, verde inchisu.

Arborele *eucalyptulu* are mare asemenare cu mirtacele (*myrtaceae-Myrtenebaume*).

Prin destilatiunea foiloru se castiga o esenta uleioasa care se dice, ca se ia in locu de chininu.

Unu industrialu francesu din Marsilia a preparatu deja din foile *eucalyptulu* unu felu de licheru, pe care l'a numitu „*d'eucalypsinte*“ si dela care se spera, ca va alunga din Frantia *absintulu* (*absynthu*, unu felu de rachiu-pelinu)

Aru fi in interesulu celu mai generalu de doritu pentru omenimea suferitoare de friguri, ca in tinuturi de acelea, unde *eucalyptulu* nu pote de locu prospera, ca se se introduca in usu din ce in ce totu mai multu celu putinu esenta alungatore de friguri, de ore-ce a-cesta aru costa cu multu mai putinu decatu chininulu celu scumpu, care nu este nici decum infalibilu in efectele sale, ba, ce e mai multu, fiindu ceva mai tare intrebuintatu produce chiaru bole, cari de multe ori suntu mai rele decatu nisce friguri simple. In chipulu acesta esenta alungatore de friguri aru deveni pentru calatori in Africa, seu peste totu in tari caldurese, o adeverata binefacere.

de votare, s'au reintorsu cu totii la otelu, unde s'a scrisu pre fiesce care sedula corectu si uniformu numele reprezentantulu ce aveau se-lu alega Cl. D. V. Lucaciu, cu care apoi erasi a trebuitu a merge in persoana pentru de a-le inmanua presidelu-comisiunei. La 4 ore sera s'a facutu scrutiniulu; Cl. D. V. Lucaciu a intrunitu 112 voturi, contra candidatulu Guzmanu 36, er I. Toma unu fiu esitu din sinulu natiei romane 3 voturi. Prin urmare presidele D. Wagner l'a proclamatu ca reprezentantu alesu cu maioritate de 76 voturi pre Cl. D. N. Lucaciu

Nu potu se amintescu aci lealitatea d-lui Wagner, care ca presidele, in totu decursulu alegerei si-a aratatu simtulu seu de dreptate. *Unulu dintre alegatori.*

Cetatea de battu, in 25 Noemvre 1886.

Domnule Redactoru! Cu inima plina de bucuria, grabescu a ve insciinta, ca de cand Escelenta Sa Metropolitanu Vancea si Prea Veneratulu ordinariatu metropolitanu din Blasiu, ne-au datu ca sefu tractualu pe parintele Iacobu P. Macaveiu, de atunci si noi am inceputu a duce o viata noua, urmarendu scopulu salutaru relativu la prospera binelui bisericescu si scolasticu.

Cu asta ocaziune incercu a ve aduce in placuta positiune de a sci, ca sinodulu eparchialu gr. cat. alu Diocisantmartinulu, celu numitu „de tomana“, s'a tinutu la 23 l. c. in comuna Deasiu, unde, desi timpul a fostu forte nefavoritoru, tina mare, drumu greu, totusi preoti si invetatorii tractuali cum si curatorii si inspectorii scolastici parochiali s'au prezentatu mai toti si numai cativa au absentatu dintre cei bestrani si debili.

La 9^{1/2} ore in biserica Deasiului amesurat s'a inceputu cultulu divin pontificandu venerabilulu preotu din Ganfalu Michailu Lupu asistandu si alti patru preoti tractuali; in timpul cultulu divin invetatorii tractuali sub conducerea bravulu invetatoru din Boziasiu Nicolae Costea a cantatu forte frumosu, asa catu poporul ar fi ascultatu tota ziua. Dupu finitulu santei liturghii—fiindu ca preotulu din Boianu menitu pentru a predica a fostu absentu — in locul aceluia protopopulu tractualu a tinutu o predica morala; a explicatu testulu din evangelia zilei: „Lumina trupulu este ochiulu etc.“, si-a facutu aplicare indemnandu poporul la facerea faptelor morale bune, se fia cruatoru si diligeni intru purtarea lucririloru sale economice. Sinodulu s'a celebratu in biserica in fata publiculu numerosu, intre cari s'au vedutu si multu Maghiari.

Dupu cuvintulu de deschidere s'au pertractatu obiectele din programu in ordine. Invetatorulu din Boziasiu Nicolae Costea a tinutu prelegerea publicu din calcululu mintalu; prelegendu s'a adresatu catre invetatorii tractuali ca cand aceia ar fi fostu pruncii ascultatori, provocandu se raspunda ia intrebari si la repetirea celoru prelese. Le-a recitatu cateva rugaciuni, cari invetatorulu are se le dice a pruncii cand intra si cand iesu din scola; a pertractatu semnul pentru numerii 1, 2, 3, 4 pana la 10 si mai incolo, dupa metodulu intuitivu cu succesu laudabilu. Invetatorulu Costea posedu talente frumoase, e diligentu, propune bine, intruneste cerintele adeveratulu pedagogu si din partea publiculu prezentu s'a clasificatu intre cei dinteu invetatori. — Invetatorulu din Desiu Filonu Popu a prelesu din Istoria patriei, despre nascerea lui Remulu si a lui Romulus; despre urdirea, impopararea si inflorirea Romei, straplantarea Romanilor din mama Roma in Dacia prin imperatoarele Marcu Ulpiu Traianu, a aratatu fazele prin cari au trecut Romanii mai cu semu cei din Transilvania, din trecut pana in prezente. Tare frumosa prelegere, numai catu a fostu compusa si stilisata nu pentru pruncii din scolele populare, ci pentru elevii mai crescuti din gimnasiu.

Dupu acesta s'a incassatu taca anualu de 1 fl. v. a. la fondulu Reuniunei invetatoriloru tractuali, cu care ocaziune s'au mai inserisu ca membrii si unii din preoti si laici, cu taxa pe langa florinulu anualu inca cu cate 5 fl. v. a.; s'au alesu dintre invetatorii o comisiune de trei pentru elaborarea unui proiectu de statute, care in sedinta Sinodulu viitoru se se asterna spre discutere meritoria pe paragrafi, dupa care se se inainteze la superioritatea competentu pentru inalta aprobare. S'a impusu curatoriloru bisericesci si inspectoriloru scolastici parochiali, se grijescu de tinerea in rendu bunu a bisericiloru si a scololoru, se manipuleze bine bunulu bisericescu si scolasticu facendu-i raspundatori cu averea loru propria pentru cea mai putina daunu, ce s'aru castiga din neglijenta ori nepasarea loru.

Preotimea tractuala s'a facutu atentu la implinirea santei datorinte relative la instruirea tinerimei in s-tele rugaciuni si in cunoasterea articuliloru de credinta, si ca acesta se o pota implini cu inlesnire s'a decisu ca Dumineca si in serbatori fiecare preotu cu cantorele si invetatorulu dupa insaratu, se remana cu tinerimea o ora in biserica pentru a o instrui. — S'au mai datu si unele plansori din partea singuraticiloru cari inca s'au mangalatu satisfacendu-li-se dupa putinta, in urma carora apoi a urmatu cuvintulu de inchidere prin președinte.

Preotimea a fostu apoi intrunita la prandiu in casa preotulu localu Alexandru Circa, er invetatorii si laici in casa invetatorulu localu; n'au lipsitu nici toastele precum celu dantelui in sanatatea capulu arhidiecesei, a prea santitulu parintelu Metropolitanu Vancea, si aitele. La trei ore dupa amedu, urandu si intelnire cu pace si sanatate la sinodulu viitoru in comuna Boeresci, s'a despartitu fiecare ducendu cu sine placute suveniru.

M. D.

Comana inferioara, 27 Noemvre 1886.

Domnule Redactoru! In N-ulu 254 alu preiutulu diar, ce redactati, am cetitu o corespondenta re-

feritoare la alegerea de membri in comisiunea municipala efectuita in 1 Noemvre a. c. in Venetia inferioara, in care corespondenta actulu alegerei, incatu privesce pe inteligenta din Comana inferioara si in specialu pe subscrisulu, este descrisu cu colorile cele mai posomorite, si adeca:

In punctulu I. corespondentulu afirmu, ca in ziua premergatore alegerei, inteligenta din Comana inferioara, a tinutu conferinta in casa magistrulu postalu George Popu Gridanulu, care conferinta cu ignorarea recomandarei comitetulu centralu a candidatulu pre ispravniculu erarialu cu numele Olgvai K. Acesta afirmara nu e adeverata, caci neavendu locu nici o conferinta si necunoscendu nici o recomandare a comitetulu centralu, numita inteligenta n'a pututu nici ignora nici candida pe cineva, de unde se vede ca corespondentulu nu sa con vinsu despre adeveru. ci a primitu informatiuni false

In punctulu II dice calatorulu, ca mergendu spre Comana inferioara a intalnit o multime de frasuri erariale incarcate cu alegatori, in frunte cu inteligenta loru conduși de parochulu gr. or. G. Popita. Acesta erasi neadeveratu, pentru ca se e dreptu am mersu si eu se-mi eseritu dreptulu ce-mi compete dupa lege, nu insu cu trasuri erariale, nici conducendu pe alegatorii caci parohierii mei, afara de forte putini, suncu toti fosti coloni, neinvescu cu dreptu de alegere, apoi in teligenta din comana inferioara dela celu dintaiu pana la celu din urma, suntu mai inaintati atatu in etate cat si in oficii decatu mine, prin urmare corespondentulu afirmu ceva falsu, ca mi-asi fi luatulu rolulu de conducatoru. Subscrisulu am mersu numai cu vice notarulu George Mat. Pop, in caruta unui parochian alu meu fost colonu anume Aronu Lancea, care era citatu pe acea si la pretura si pre la 10% ore am ajunsu la scola capitala din Venetia inferioara si nicidecum la vr'unu locu destinatulu de cineva.

In punctulu penultimu calatorulu intre altele dice: ca alegatorii din Venetia inferioara nesciindu de machinatiunile si purtarea mea anti-nationala, m'au candidatat si pre mine, der convingendu-se despre acelea, m'ar fi stersu din bilete, der fiindu inpartite era prea tarziu, astfelu numai se pote intelege reusita mea. Lucrulu sta altfelu si adeca: Inteligenta comunelor apartinatore cercului de alegere, a candidatat pre R. D. Iuliu Dan, pe parochulu Nicolau Sassebesi, pre parochulu Nestor Pop si pre subscrisulu. Aflandu despre acesta fraii Popeneciu, s'au aratatu nemultumiti, fiindu ca nu s'a candidatat si fratele densiloru d-nulu vice-notaru comit. Iacob Popeneciu. Acum nu era alta de facutu, decatu se abdicu unulu in favorulu celoru nemultumiti, ceea ce s'a si facutu, caci punendu-li-se respectiviloru intrebarea, din partea notarulu George Halmagyi, ca cine se fia stersu din bilete, au raspunsu ca celu din urma; acela era parochulu Nestoru Popu, care ca ori care altulu multamitu a abdisu, si astfelu a fostu salvata cauza romana.

Incheindu-se scrutiniulu s'a constatatulu ca R. D. Iuliu Dan a intrunitu tote voturile in numeru de 175, subscrisulu 160, parochulu Nicolau Sassebesi 119, er d-lu Iacobu Popeneciu 97, vr'o 20 voturi i s'au dificultatulu, cetindu-se pre unele bilete Popenecu, pre altele Popenea.

Stand lucrulu astfelu, suntu neintemeiate*) afirmarile corespondentulu.

Ioanu Popita,
paroch rom. ort.

DIVERSE.

Ceafa din Londra. — De cateva zile la Londra este o ceafa forte grosa. A trebuitu ca lampile de pe strade se stea tota ziua aprinse. S'au intemplat mai multe accidente. O femeia a muritu cadendu peste unu parapetu; o alta, trecendu fara se scie peste o cale ferata, a fostu cu deseversire sdrobotita de unu trenu, care trecea in acel momentu. Circulatiunea trasurilor a devenitu cu neputinta.

O rochia de tartalanu verde. — Societatea medicala „Hufeland“ dela Berlinu tine din cand in cand sedinte publice cu conferinte scientifice populare. In una din eeste sedinte profesorulu dr. Riedel vorbea despre unu casu interesantu ee bolnavire causata d'o rochia de tartalan: „Patimasa, o cusatoresa, lucrase in timpu de doue zile la o rochia de tartalanu verde. In timpul lucrulu, nu numai ea, ci si alte cusatoresse ocupate in apropierea ei, bagaseru de semu unu mirosu neplacutu si unu gustu gretosu, precum si dureri la ochi manifestandu-se printr'o desu si nevoluntaru lacramare. Pleoapele inferioare ale pacioetei se inflasaru treptatu si dupa trecerea de doue zile aceea umflaturu se intinse peste totu obrazulu, acoperindu-i si gatulu si umerii. Aceste simptome morbouse erau insoite de greți, de sughitu, d'o greutate a resufla si de atacuri de friguri. Analisa chimica a tartalanulu produse constatarea ca aceea stofa verde continea o cantatime de 13 si jumetate la sutu de arsenicu.

*) Cum remane atunci cu faptululu, ca si „Telegrafulu Romanu“ a adusu scire despre acea alegere totu in sensulu corespondentulu nostru? — Red.

Numere singuraticice din „Gazeta Transilvaniei“ a 5 cr. se potu cumpera in totungeria lui I. GROSS, si in libraria d-lui Nicolae I. Ciurcu.

Editoru: Iacobu Muresianu.
Redactoru responsabilu Dr. Aurel Muresianu

Cursul la bursa de Viena

din 8 Decembrie st. n. 1886.

Table with 2 columns listing various financial instruments and their values, including gold and paper rents, exchange rates, and bond prices.

Bursa de Bucuresti.

Cota oficiala dela 25 Noembrie st. v. 1886.

Table with 2 columns (Cump. and vend.) listing market prices for various goods and currencies in Bucharest.

Cursul pietei Braşov

din 9 Decembrie st. n. 1886.

Table with 2 columns (Cump. and Vend.) listing market prices for various currencies and goods in Braşov.

Scutū contra ernei!

Frumoŝe! cǎlduroŝe! elegante! eftine! Impermeabile contra frigului ŝi umezelei suntū:

Jachetele de érnă bărbătesci

lucrate in I. fabrică de Jachete bărbătesci din Viena cu preţulū ne mai pomenitū ŝi de necreţutū eftinū de numai

1 fl. 80 cr.

Jachetele mele de érnă bărbătesci suntū cele mai cǎlduroŝe ce ŝi-le pôte cineva gândi ŝi pe lângă acésta celū mai sănătoŝ vestmentū, cǎci ţine corpulū cǎldū, apără de réceală, sē potrivescū pe orī ce corpū ŝi prin enorma lorū eftinatate facū senzaţiune generală.

20,000 bucăţi deja vëndute.

Orī cine doreŝte a avea o Jachetă frumoŝă, cǎlduroŝă ŝi durabilă sē facă îndatā comanda, cǎci incurgū comenđi enorme ŝi deponitulū in celū mai scurtū timpū va fi destăcutū. — Se potū procura singurū ŝi numai la

Wiener Jacken-Export-Geschäft

A. Gans, Wien, III, Kolonitzgasse 3/66.

La comandare este suficientă observarea, decă sē fiă mare, mijlociă séu mică. Se trimite cu posta in tôte părţile lumei in 24 ore cu rambursă, séu trimiţându-se preţulū înainte.

3-4

Abonamente la Gazeta Transilvaniei

se potū face cu începerea dale 1 ŝi 15 ale fiecărei lunī, mai usorū prin mandate postale.

Adresele ne rugămū a ni se trimite esactū arătându-ne ŝi posta ultimă.

PREŢULŪ ABONAMENTULUI ESTE:

Pentru Austro-Ungaria:

Table showing subscription rates for Austro-Ungaria: 3 fl. for 3 months, 6 fl. for 6 months, 12 fl. for 1 year.

Pentru România ŝi străinătate.

Table showing subscription rates for Romania and abroad: 10 franci for 3 months, 20 for 6 months, 40 for 1 year.

Administraţiunea „Gazetei Transilvaniei.”

Mersulū trenurilor

Valabilū dela 1 Octomvre st. n. 1886.

pe linia Predealū-Budapesta ŝi pe linia Teiuşū-Aradū-Budapesta a calei ferate orientale de statū reg. ung.

Large table with 4 main sections: Predealū-Budapesta, Budapesta-Predealū, Teiuşū-Aradū-Budapesta, and Budapesta-Aradū-Teiuşū. Each section contains a grid of train routes, departure times, and ticket prices for various stations.

Nota: Orele de noapte suntū cele dintre liniile gróse.